

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1113
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/798
Başvuran : Y. E. Ş.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın tutulduğu kurumda kötü muamele gördüğü ve cinsel saldırıya uğradığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesinde başvuran özetle:

a. Tutuklanarak Kuruma getirildiği 21/12/2022 tarihinde kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından özel bir bölmeye alınarak küfür, hakaret ve fiziksel şiddete ve mahrem bölgesine yabancı cisim sokulması yoluyla cinsel saldırıya maruz bırakıldığını,

b. Kameraların görüş açısı dışında kalan bir bölgeye alınarak başka bir infaz ve koruma memuru tarafından tokatlanmak suretiyle fiziksel şiddetin devam ettirildiğini, sonrasında ... no.lu geçici koğuşa götürüldüğünü,

c. Koşuş değiştirdiği sırada kendisine eşlik eden görevli memura şiddete maruz kaldığını ve revire giderek rapor almak istediğini ilettiğini fakat memurun kendisine dilekçe yazması ve gelecek haftaya kadar beklemesi gerektiğinin söylendiğini, revir günü dilekçe vermiş olmasına rağmen revire çıkartılmadığını,

ç. Maruz kaldığı işkence ve kötü muamelenin sağlığını kötü bir şekilde etkilediğini, psikolojik olarak kötü durumda olduğunu,

d. Suç duyurusunda bulunmak amacıyla yazdığı şikayet dilekçesinin başmemur odasında kendisine yutturulduğunu, kendisinin ve ailesinin can güvenliğinin olmadığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Sincan 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün iddialara ilişkin cevabi yazısında özetle:

a. İddiaların gerçeği yansıtmadığı belirtilerek 21/12/2022 tarihinde mahkum kabul biriminde görevli 2 infaz ve koruma başmemuru ile 10 infaz ve koruma memurunun "*tutukluyu hatırlamadıkları, her tutuklu/hükümlü teslim alınırken rutin kimlik, darp-cebir ve evrak kontrolleri yapıldığı, daha sonra para işlemleri ve parmak izi alım işlemleri yapıldıktan sonra rutin arama işlemi yapılmak üzere*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

tutuklu/hükümlünün geçici üniteye yerleştirildiği, kurumda 7/24 süreyle kamera kaydı alındığı, iddia edildiği gibi bir durumun yaşanmasının mümkün olmadığı" yönündeki ifadelerine ve ayrıca başvuran ile aynı koşu kalmakta olan mahpus S. K.'nin *"söz konusu iddialara ilişkin herhangi bir tanıklığı bulunmadığı"* yönündeki ifadesine yer verilmiş,

b. 21/12/2022 tarihinde başvuranın Kuruma gelişinden geçici koşu yerleştirilişine kadar olan sürece ilişkin kamera görüntüsü kayıtları, sağlık evrakları ve ilgili olduğu değerlendirilen diğer bilgi ve belgeler Kurumumuza sunulmuştur.

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı başvurana görüşünü sunması için gönderilmiş, başvuran yazılı görüşünde özetle:

a. Olay gününe ilişkin ifade veren kişilerde eksiklik olduğunu,

b. Aynı koşu kaldığı S. K. ile yaşadığı sıkıntıları paylaşmadığını,

c. Her ne kadar infaz ve koruma memurları ifadelerinde 7/24 kamera ile izleniyor olduklarını ifade etmiş olsalar dahi Kurum girişi ile duyarlı kapı arasında bulunan üst arama odasında kamera olmadığı, ayrıca duyarlı kapıdan geçtikten sonra kamera altında yer alan demir parmaklıklı kapı ile duvar arasının kör nokta olduğunu ve bu noktada şiddet uygulandığını, Kurumda buna benzer pek çok kör nokta bulunduğunu ve personelin bu kör noktaları bildiğini, bundan faydalanılarak delil karartma ve inkar yoluna gidildiğini,

ç. Soruşturmayı bizzat sürece dahil olan Kurum personelinin yürüttüğünü, bu nedenle iddiaları inkar ederek iftira olarak değerlendirdikleri belirtilmiştir.

5. Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığı Ceza İnfaz Kurumlarındaki Adli Olayları Soruşturma Bürosunun konuya ilişkin 1/2/2024 tarihli ve 2024/... no.lu kararında özetle:

a. Müştekinin 6/9/2023 tarihinde alınan beyanında iç beden muayenesi yapılması hususunda rıza göstermediği, yaşadığı olaylar sebebiyle vücudunda herhangi bir darp ve cebir izi bulunmadığını belirttiği,

b. Yapılan soruşturma neticesinde özellikle müşteki tarafından belirtilen bilgi sahibi L. Ç.'nin alınan beyanında, *"Y. E. ile ... koşu birlikte kaldıklarını, memurlar tarafından yaralandığına yönelik herhangi bir söylemde bulunmadığını, iddia ettiği olaylara tanık olmadığını, Y. E.'nin psikolojik sorunları olduğunu düşündüğünü, infaz kurumunda söylem ve davranışlarının garip olduğunu"* belirttiği, müşteki tarafından belirtilen bilgi sahibi Z. Ç.'nin alınan beyanında, *"oğlunu cezaevindeyken gördüğünü, gardiyanlar tarafından darp edildiğini söylediğini ancak kendisinin tanık olarak anlatacağı bir durumun olmadığını"* belirttiği, müşteki tarafından belirtilen bilgi sahibi B. Y. Ş.'nin alınan beyanında ise *"eşi Y. E.'nin cezaevinde ziyaretine gittiğinde cezaevine ilk girdiğinde memurların kendisini darp ettiğini söylediğini, kendisinin de bu hususu nöbetçi müdüre anlattığını, akabinde cezaevinden ayrıldığını"* belirttiği,

c. Müştekinin Sincan 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda barındırıldığı 15/6/2023 tarihli adli hekim raporunda, vücudunda herhangi bir darp ve cebir izinin bulunmadığının tespit edildiği,

ç. 21/12/2022 tarihine dair müştekinin kuruma giriş yaptığı ve koşu yerleştirildiği anlara dair kamera görüntülerinden infaz kurumu personeline müştekiye yönelik fiziki müdahalede bulunulduğuna dair herhangi bir görüntü tespitinin yapılamadığı,

d. Müştekinin şikayet dilekçesi ve alınan beyanı, tanık anlatımları, iddia edilen olay anlarına dair kamera görüntüleri ve tüm evrak içeriği birlikte değerlendirildiğinde müştekinin şikayetine konu olayların meydana geldiği yönünde kamu davasının açılmasını haklı kılar nitelikte yeterli delilin elde edilemediği, özellikle müşteki iddialarının tanık beyanları ve adli hekim raporları ile doğrulanmadığının anlaşıldığı belirtilerek müştekinin iddiaları ile ilgili herhangi bir suç ve suç unsuruna rastlanılmaması nedeniyle kamu adına kovuşturmayla yer olmadığına karar

verilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

8. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesinin birinci fıkrasına göre;

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak

ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) özgürlüğünden mahrum bırakılan bir mahpusun insan onuruna uygun koşullarda tutulmasını, tedbirin uygulanma şeklinin ve yönteminin, söz konusu kişinin tutukluluğa bağlı acı düzeyini aşan bir sıkıntıya veya zorluğa maruz bırakılmamasını ve hapis cezasının uygulanmasına ilişkin talepler bakımından, kişinin sağlık ve refahını güvence altına almayı Devletin sağlaması gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/07, para. 162).

14. Başvuran Kuruma getirildiği 21/12/2022 tarihinde kayıt işlemlerinin tamamlanmasının ardından özel bir bölme alınarak küfür, hakaret ve fiziksel şiddete ve mahrem bölgesine yabancı cisim sokulması yoluyla cinsel saldırıya maruz bırakıldığını, kameraların görüş açısı dışında kalan bir bölgeye alınarak başka bir infaz ve koruma memuru tarafından tokatlanmak suretiyle fiziksel şiddetin devam ettirildiğini, gerek sözlü gerekse yazılı olarak revire gitme talebinde bulunmuş olsa dahi revire çıkartılmadığını, suç duyurusunda bulunmak amacıyla yazdığı şikâyet dilekçesinin kendisine yırtıldığını iddia etmektedir.

15. Muhatap Kurum tarafından başvuranın iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilerek, 21/12/2022 tarihinde mahkûm kabul biriminde görevli infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının ifadelerine yer verilmiştir. İfadelerde "*Kurum personeli tarafından mahkûm kabul sürecinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun gerçekleştirildiği, Kurumun 7/24 kamera ile izlendiği, söz konusu iddiaların gerçek olmasının mümkün olmadığı*" belirtilmektedir. Muhatap Kurum cevabında ifadesine yer verilen ve başvuranın Kurumda bulunduğu süre içerisinde aynı koşu altında kaldığı mahpus S. K. ise "*başvuranın kötü muameleyle maruz kaldığına ilişkin herhangi bir şey anlatmadığını ve böyle bir durum gözlemediklerini, yazdığı dilekçeler ile ilgili herhangi bir sıkıntı yaşamadığını, revire çıkmak istediğinde çıkartıldığını*" belirtmiştir.

16. Olay gününe ilişkin kamera görüntüleri incelendiğinde; başvuranın polis memurları eşliğinde saat 20:36'da Kuruma giriş yaptığı, mahkûm kabul dış giriş bölümünde gerçekleştirilen kayıt işlemleri sonrasında saat 20:44'te mahkûm kabul birimi iç kısmına geçirildiği, saat 20:48'de darp ve cebir kontrollerinin yapıldığı, saat 20:54'te parmak izi kayıtlarının alındığı, işlemlerin tamamlanmasının ardından saat 21:06'da mahkûm kabul bekleme odasına giriş yaptığı, saat 22:51'de diğer üç mahpusla birlikte mahkûm kabul bekleme odasından çıkartıldığı, saat 22:52'de mahkûm kabul arama odasına giriş yaptığı ve saat 22:57'de mahkûm kabul arama odasından çıkış yaptığı görülmektedir. Daha sonra saat 22:58'de duyarlı kapıdan geçirilen başvuranın üzerinin arandığı, eşyalarının duyarlı kapıdan geçirilerek kontrol edildiği, kontrol işlemleri tamamlandıktan sonra mahkûm kabul ana koridoru ve ... blok koridorundan geçilerek diğer 2 mahpusla birlikte saat 23:10'da ... no.lu geçici koğuşa yerleştirildiği görülmektedir. Başvuranın Kuruma girişinden geçici koğuşa yerleştirildiği ana kadar olan kamera görüntülerinde başvurana kötü muamelede bulunduğuyla ilişkin herhangi bir emare tespit edilememiştir.

17. Muhatap Kurum tarafından sunulan sağlık evrakları incelendiğinde; başvuranın 7/4/2023, 21/3/2023, 17/3/2023 ve 21/2/2023 tarihlerinde revir muayene kayıtları bulunduğu, 27/3/2023 tarihinde ise Ankara Sincan Dr. Nafiz Körez Devlet Hastanesi Kardiyoloji Polikliniğinde muayenesi gerçekleştirilerek adına reçete düzenlendiği görülmektedir.

18. Başvuran tarafından ileri sürülen bir diğer iddia olaya ilişkin şikâyet dilekçesi yazmış olmasına rağmen bu dilekçenin başmemur odasında kendisine yırtıldığına ilişkindir. İddia edilen olayın gerçekleştiği gün ve saat bilgisi verilmemesinden bu hususta bir inceleme gerçekleştirilememiştir. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delilleri sunmaları gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Beyza Metin*,

B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

19. Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığı Ceza İnfaz Kurumlarındaki Adli Olayları Soruşturma Bürosunun konuya ilişkin kararında, 15/6/2023 tarihli adli hekim raporunda başvuranın vücudunda herhangi bir darp ve cebir izinin bulunmadığının tespit edildiği, 6/9/2023 tarihinde alınan beyanında başvuranın iç beden muayenesi yapılması hususunda rıza göstermediği aktarılmaktadır. Ayrıca söz konusu kararda, başvuranın bilgi sahibi olduğunu belirttiği kişilerin ifadesine başvurulduğu ancak tanık anlatımlarının başvuranın iddialarını destekleyici deliller içermediği kaydedilmiştir.

20. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuru tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin KAYA*, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, para. 32).

21. Mevcut durumda başvuranın, kendisine kötü muamelede bulunulduğu yönündeki iddialarını destekler mahiyette herhangi bir somut delil ortaya koyamaması dolayısıyla başvurunun kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye